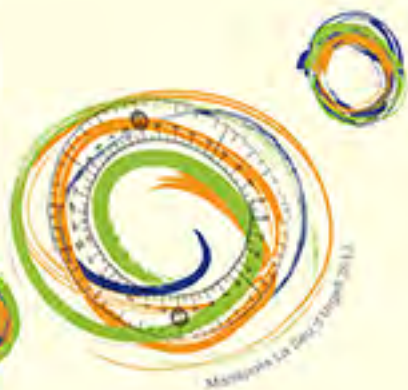

Mariàpolis

Textos per reflexionar

diàleg a

***“Per a qui sap estimar el diàleg és possible,
per a qui no sap estimar el diàleg és impossible”***

(Chiara Lubich)

***“Quan parleu amb paraules vives,
plenes de sinceritat i confiança,
veureu com s’il·lumina l’esguard de qui us escolta.
(...) Heus aquí l’art del diàleg”***

(Joan Maragall)

***“Per dialogar, pregunteu, primer;
després... escolteu***

(Antonio Machado)

PRESENTACIÓ DE LA SELECCIÓ

Tens a les teves mans una petita recopilació de textos relacionats amb el diàleg. Volen ser un material de suport i consulta per aprofundir en el diàleg a 360 graus.

Els textos estan dividits segons el tema central que cada dia tractarem en la Mariàpolis. Et poden servir per preparar-te a la reflexió de cada dia o per aprofundir-la individualment o en grup d'una manera espontània i lliure. També et quedarà com a record i contínua font d'inspiració per viure i conrear l'art del diàleg.

Com tota selecció, té les seves limitacions: d'autors, d'enfocament dels textos, etc. En realitzar-la, s'han tingut present els lectors, per tant s'han cercat autors de diferent trajectòria, àmbits de vida, opcions de fe. Tot això amb el desig d'obrir-nos a un diàleg respectuós i inclusiu de la diversitat.

Hi hauria moltes maneres de realitzar una selecció de textos amb altres cites o documents que mostressin la bellesa del diàleg. Si tens comentaris, aportacions i suggeriments no dubtis a fer-nos-ho arribar. Encara que limitada, creiem que aquesta selecció pot ajudar a créixer i millorar el diàleg amb un mateix, amb els altres, amb la natura i amb l'Absolut.

Rabindranath Tagore, filòsof i escriptor indi, afirma que «les paraules van al cor, quan han sortit del cor». Que aquests textos ens ajudin a fer silenci per escoltar la profunditat del cor.

Bona lectura, reflexió, meditació i interiorització.

ÍNDEX

De l'art d'estimar, l'amor que es fa diàleg

- Saber estimar per dialogar 4
- L'amor que es fa diàleg 4
- Diàleg i silenci 4
- Dialogar és l'aventura més gran de la persona 4
- El diàleg aclareix proselitisme i sectarisme 5
- El secret del diàleg 5
- El diàleg i la veritat 5
- L'exercici del diàleg 6

De l'amor com a diàleg al diàleg com a estil de vida

- El diàleg ha de ser desinteressat 7
- Diverses maneres d'entendre el diàleg 7
- El diàleg i compromís 7
- El diàleg dialògic 8
- El diàleg com a art de comunicació 8
- La importància de la llengua en el diàleg 9

El diàleg de la vida s'encarna en cinc Diàlegs com a camins per a la Fraternalitat Universal

- Els cinc Diàlegs en el Moviment dels Focolars 10
- El diàleg no cerca la conversió 10
- La paraula clau del diàleg 10
- El paper de la religió en el diàleg 11
- El diàleg com a activitat religiosa 11
- El diàleg del poble 12
- Les maneres d'exercitar el diàleg interreligiós 12
- El diàleg purifica i enforteix la fe 12

El 5è Diàleg: entre persones de diferents pobles i cultures

- Necessitat de diàleg 14
- Diàleg entre cultures i pobles 14
- Diàleg amb un mateix i amb els altres 14
- El diàleg intercultural, experiència en majúscula 14
- La dinàmica del diàleg 15
- La urgència d'un nou diàleg 15
- Diàleg com obertura a Déu enmig nostre 15

Artistes del diàleg a 360°

- Un diàleg total 17
- Apòstols del Diàleg 17
- La saviesa i el diàleg 18
- Dialogar per convergir a un mateix fi 18
- Per començar amb el diàleg a 360° 18
- La clau per dialogar a 360° 18

DE L'ART D'ESTIMAR, L'AMOR QUE ES FA DIÀLEG

Saber estimar per dialogar

A la nit, em desperto de sobte amb una idea. Certament, l'amor és universal, però és necessari «saber estimar». He agafat paper i llapis. I l'una darrere l'altra, anaven sorgint les paraules clau de l'art d'estimar, aquest art exigent que des de feia més de cinquanta anys havia après de l'Evangeli: estimar tothom, sense cap tipus d'exclusió; ser els primers a estimar, sense esperar ser estimats; estimar com a un mateix, l'altre sóc jo, viure l'altre; estimar l'enemic; estimar Jesús en l'altre, segons les seves paraules: «... a mi m'ho fèieu». Estimar de tal manera que susciti l'amor en l'altre i així arribi a ser recíproc, segons el seu manament: estimeu-vos com jo us he estimat. (*Chiara Lubich*)

L'amor que es fa diàleg

La fraternitat vertadera, real, desitjada és, en efecte, el fruit d'aquest amor capaç de fer-se diàleg, relació, d'aquest amor que, lluny de tancar-se orgullósament en el propi recinte, sap obrir-se als altres i col·laborar amb totes les persones de bona voluntat per construir plegats la pau i la unitat al món. (*Chiara Lubich*, 19/06/2004)

Diàleg i silenci

Tot diàleg autèntic ha d'estar precedit per un clima de silenci que permeti que el diàleg emergeixi espontàniament. El vertader diàleg es fa possible per aquest estat d'ànim, per aquesta atmosfera que ens porta allà on els pensaments tenen el seu origen, allà on les paraules extreuen el seu poder, on ens trobem l'un a l'altre tal i com realment som. (*Raimon Panikkar*, 1990:45-46)

Dialogar és l'aventura més gran de la persona

De vegades confonem dialogar amb negociar. En política es negocia moltes vegades, tu creus que una cosa val 10, jo crec que val 0, a veure si quedem al voltant de 5... Això no és dialogar, és pactar un acord... Dialogar és l'aventura més gran de la persona, vol dir primer, conèixer

l'altre: no tenir prejudicis sobre ell, mantenir una actitud d'obertura inicial per descobrir el que l'altre porta dins seu com a valors... Un vegada has fet això, d'intentar conèixer-lo... intentes comprendre'l. Comprendre vol dir, saber enriquir la teva mirada, amb la mirada de l'altre. I el tercer pas és compartir; molta gent no pot compartir perquè no ha fet tot el procés de conèixer i de comprendre. En política de vegades es negocia per quedar cadascú en el seu estatus i sense moure's del seu lloc, que és legítim, però no és la comunicació profunda entre persones; es dialoga poc perquè només vols compartir sense intentar conèixer, ni comprendre l'altre i aquí es perd diguem, una quantitat de patrimoni interpersonal extraordinari. (Joan Rigol i Roig, 2008)

El diàleg aclareix proselitisme i sectarisme

El diàleg lliure i sincer és trobada, comunicació personal, acceptació de la veritat més gran, agraïment per l'obertura de possibilitats, esperança en una novetat que no s'exhaureix, il·lusió per l'adveniment de l'inesperat. El diàleg se sap necessitat dels altres i necessari per als altres. Així s'aclareixen les ombres del proselitisme i del sectarisme. (Eloy Bueno 1999:295)

El secret del diàleg

Fer-se u. En aquestes dues senzilles paraules es troba el secret del diàleg que pot engendrar la unitat. Fer-se u amb l'interlocutor no és una tàctica o una manera d'actuar externa; no és només una actitud de benvolença, d'obertura i de respecte, o absència de prejudicis. És tot això, sí, però amb alguna cosa més. Aquesta pràctica de fer-se u exigeix el buit total d'un mateix: treure'ns del cap les idees, del cor els afectes, de la voluntat totes les coses, per tal d'identificar-nos amb l'altre. No es pot entrar en l'ànima d'un germà per comprendre'l i compartir el seu dolor o la seva alegria, si el nostre esperit està ocupat amb alguna preocupació, judici o pensament..., de qualsevol cosa. Fer-se u requereix esperits pobres, ser pobres d'esperit per ser rics d'amor. (Chiara Lubich, 2002:414-415)

El diàleg i la veritat

«La vostra tasca principal no és construir murs, sinó ponts: establir un diàleg amb tots els homes, també amb els que no comparteixen la fe

cristiana, però “cultiven els béns aclarits (no sé ben bé què vol dir) de l’esperit humà”; i fins amb “aquells que s’oposen a l’Església i la persegueixen de diverses maneres” (GS 92). Són moltes les qüestions humanes que cal discutir i compartir, i en el diàleg sempre és possible aproximar-se a la veritat, que és un do de Déu, i enriquir-se recíprocament. Dialogar significa estar convençuts que l’altre té alguna cosa bona a dir; deixar espai al seu punt de vista, a la seva opinió, a les seves propostes, sense caure, òbviament, en el relativisme. I per dialogar és necessari abaixar les defenses i obrir les portes. Continueu el diàleg amb les institucions culturals, socials, polítiques, també per oferir la vostra contribució a la formació de ciutadans que tinguin interès en el bé de tots i treballin per al bé comú». (*Papa Francesc, 14/06/2013*)

L’exercici del diàleg

Al diàleg hi han de participar els afectats per la decisió final. (...) Qui es pren el diàleg seriosament no hi participa si té el convenciment que l’interlocutor no té res a aportar, sinó tot al contrari. (...) No creu posseir ja tota la veritat clara i diàfana, ni pensa que l’interlocutor és un subjecte a qui convèncer. Un diàleg és bilateral, no unilateral. Qui dialoga seriosament està disposat a escoltar a fi de mantenir la seva posició si no el convencen els arguments de l’interlocutor, o a modificar-la si tals arguments el convencen. (...) Qui dialoga seriosament està preocupat per trobar una solució justa i, per tant, per entendre’s amb el seu interlocutor. Entendre’s! no significa aconseguir un acord total, però sí descobrir tot el que ja tenim en comú i ens permet anar precisant des d’aquell punt allò en què no concordem i el per què. La decisió final ha d’atendre a interessos universalitzables i no individuals o de grup. La solució final pot estar equivocada i per això sempre ha d’estar oberta a revisions. (*Adela Cortina, 1998:248-249*)

DE L'AMOR COM A DIÀLEG AL DIÀLEG COM A ESTIL DE VIDA

El diàleg ha de ser desinteressat

El diàleg supera amb escreix la tolerància (...) és una cosa completament diferent: és un enriquiment recíproc, és tenir estima, és un sentir-se ja germans, és crear la fraternitat universal ja en aquesta terra. Per suposat, el diàleg és autèntic si està mogut per l'amor vertader. I l'amor és vertader si és desinteressat; sinó, no és amor. És egoisme. (...) En aquest cas seria un diàleg construït sense amor; és a dir, no seria diàleg, sinó una altra cosa: proselitisme, per exemple. El proselitisme ha de quedar fora d'aquesta porta, no pot romandre aquí, perquè sinó, no hi ha diàleg. (*Chiara Lubich, 2002:418-419*)

Diverses maneres d'entendre el diàleg

El diàleg pot entendre's de diverses maneres. En primer lloc, a nivell purament humà, significa comunicació recíproca per aconseguir un fi comú; a nivell més profund, una comunió interpersonal. En segon lloc, el diàleg es pot considerar com una actitud de respecte i amstat, que penetra o hauria de penetrar en totes les activitats que constitueixen la missió evangelitzadora de l'Església. A això se n'hi pot dir justament «l'esperit del diàleg». En tercer lloc, en un context de pluralisme religiós, el diàleg significa «el conjunt de les relacions interreligioses, positives i constructives, amb persones i comunitats d'altres confessions tendents a un coneixement i enriquiment recíproc», en l'obediència a la veritat i el respecte a la llibertat. Això inclou tant el testimoni com el descobriment de les respectives conviccions religioses. (*Document Diàleg i Anunci, núm. 9*)

El diàleg i compromís

A l'interior de cada persona hi ha la veritat i és necessari treure-la a la llum a través del diàleg, a través d'un diàleg entès -això sí- com a recerca cooperativa d'allò veritable i just. El diàleg és llavors un camí que compromet en la seva totalitat a la persona de tots els qui l'emprenen perquè, tots els que s'introdueixen en ell, deixen de ser mers especta-

dors, per convertir-se en protagonistes d'una tasca compartida, que es bifurca en dos ramals: la recerca compartida d'allò veritable i just, i la resolució justa dels conflictes que van sorgint. (*Adela Cortina, 1998:247-248*)

El diàleg dialògic

El diàleg de què parlem no és dialèctic, sinó dialògic. El diàleg dialèctic planteja tesi contra antítesi i tendeix a una síntesi. És dualista. El diàleg dialògic és un procés que no s'acaba mai, pertany a la vida mateixa de l'home. (...) El diàleg dialògic cerca, en tot cas, expandir el camp de la comprensió, amb l'aprofundiment per part de cada interlocutor del seu propi camp de comprensió i l'obertura d'un lloc possible per allò (encara?) no comprès. (*Raimon Panikkar, 2001:88*)

El diàleg com a art de comunicació

El diàleg és, per tant, una manera d'exercitar la missió apostòlica; és un art de comunicació espiritual. Els seus caràcters són els següents:

- 1) La claredat en primer lloc: el diàleg suposa i exigeix la intel·ligibilitat: és un intercanvi de pensament, és una invitació a l'exercici de les facultats superiors de l'home; bastaria només aquest títol per classificar-ho entre els millors fenòmens de l'activitat i cultura humana, i basta aquesta exigència seva inicial per estimular la nostra diligència apostòlica a què es revisin totes les formes del nostre llenguatge, veient si és comprensible, si és popular, si és selecte.
- 2) Un altre caràcter és, a més a més, l'afabilitat, la que Crist ens va exhortar a aprendre d'Ell mateix: Apreneu de Mi que sóc mans i humil de cor; el diàleg no és orgullós, no és feridor, no és ofensiu. La seva autoritat és intrínseca per la veritat que exposa, per la caritat que difon, per l'exemple que proposa; no és un mandat ni una imposició. És pacífic, evita les maneres violentes, és pacient, és generós.
- 3) La confiança, tant en el valor de la pròpia paraula com en la disposició per acollir-la per part de l'interlocutor; promou la familiaritat i l'amistat; entrellaça els esperits per una mútua adhesió a un Bé, que exclou tota finalitat egoista.
- 4) Finalment, la prudència pedagògica, que té molt en compte les condicions psicològiques i morals de qui escolta: si és un nen, si és

una persona brusca, si no està preparada, si és desconfiada, hostil; i si s'esforça per conèixer la seva sensibilitat i per adaptar-se raonablement i modificar les formes de la pròpia presentació per no ser-li molest ni incompreensible.

Amb el diàleg realitzat així es compleix la unió de la veritat amb la caritat i de la intel·ligència amb l'amor." (Pau VI, *Ecclesiam Suam*, n°31, 1964)

La importància de la llengua en el diàleg

Un diàleg autèntic no sols requereix que tot aquell que dialoga s'expressi a si mateix, sinó que cadascú parli en la seva pròpia llengua. No tot pot dir-se en anglès -deixant de banda el fet que només el 10% de la humanitat pensa en aquest idioma. Tampoc les llengües indoeuropees són la mesura de totes les coses. La sintaxi pertany a les modalitats humanes per aconseguir la intel·ligibilitat. El simple fet de canviar l'ordre d'una frase ja denota una altra estructura de pensament. (...) Les llengües no es deixen desmembrar fàcilment en paraules. Tota llengua és una manera de viure, una manera d'estar en el món, i reflecteix una completa visió d'aquest. Parlar només una, així denominada, llengua universal, seria per a tots un devastador empobriment cultural i humà. (Raimon Panikkar, 1990:53)

EL DIÀLEG DE LA VIDA S'ENCARNA EN CINC DIÀLEGS COM A CAMINS PER A LA FRATERNITAT UNIVERSAL

Els cinc Diàlegs en el Moviment dels Focolars

Realitzar la unitat invocada per Jesús és l'objectiu del Moviment dels Focolars. Aquest objectiu s'assoleix a través de diversos diàlegs: entre catòlics, amb cristians d'altres Esglésies, amb fidels d'altres religions i també amb persones d'altres cultures, sense un precís referent religiós. Abans que res es tracta de viure la unitat al si de l'Església Catòlica, actuant-la entre els fidels, entre els grups, entre les obres, entre els Moviments. (...) Ja que una espiritualitat de comunió no tan sols és útil per assolir la unitat dels cristians, sinó també per obrir el diàleg amb persones d'altres religions, que representa un dels desafiaments més arduos i urgents en l'alba del tercer mil·lenni, el Moviment posseeix una àmplia experiència de diàleg amb jueus, musulmans, budistes, animistes, etc. (...) Però també moltes persones d'altres cultures s'uneixen al Moviment per salvaguardar els valors comuns: la solidaritat, la justícia social, la unitat, la pau, els drets humans, la llibertat, la legalitat, etc. (*Chiara Lubich, 04/06/1998*)

El diàleg no cerca la conversió

Sí, el diàleg no té com a objectiu la conversió, sinó una millor comprensió recíproca. Això és correcte. Però tractar de conèixer i comprendre implica sempre un desig d'acostar-se també a la veritat. D'aquesta manera, ambdues parts, acostant-se pas a pas a la veritat, avancen i estan en camí cap a maneres de compartir més àmplies, que es funden en la unitat de la veritat. (*Benet XVI, 21/12/2012*)

La paraula clau del diàleg

La nostra completa obertura i acollida predisposa l'altre a escoltar-nos. Hem notat, en efecte, que quan algú mor a si mateix per fer-se u amb la resta, tothom queda impressionat i sovint demana explicacions. Podem passar així al que el Papa anomena el «respectuós anunci». «Respectuós» és la paraula clau de tot diàleg. Per lleialtat davant Déu, per lleial-

tat cap a nosaltres mateixos, i també per sinceritat davant el proïisme, exposem llavors el que afirma la nostra fe sobre l'argument del qual es parla sense amb això imposar res a l'altre, sense ombra de proselitisme, només per amor i prou. (*Chiara Lubich, 19/06/2004*)

El paper de la religió en el diàleg

Que el diàleg entre nosaltres ajudi a construir ponts entre tots els homes, de manera que cadascú pugui trobar en l'altre no un enemic, no un adversari, sinó un germà per acollir-lo i abraçar-lo. (...) En aquesta tasca és fonamental també el paper de la religió. En efecte, no es poden construir ponts entre els homes oblidant-se de Déu. Però també és cert el contrari: no es poden viure autèntiques relacions amb Déu ignorant els altres. Per això, és important intensificar el diàleg entre les diferents religions, crec que en primer lloc amb l'Islam (...). I també és important intensificar la relació amb els no creients, perquè mai no prevalguin les diferències que separen i esquincen, sinó que, malgrat la diversitat, predomini el desig de construir llaços veritables d'amistat entre tots els pobles. (*Papa Francesc, 22/03/2013*)

El diàleg com a activitat religiosa

El diàleg requereix en si mateix una certa conversió interior i no pot ser un mitjà per atreure l'altre al nostre punt de vista. Cerco la veritat i puc arribar a creure que he trobat la veritat en la meva religió. Però no sóc l'únic recercador de la veritat. Si sóc humil en la meva recerca, és a dir, honest, no tan sols sentiré respecte cap a la recerca dels altres, sinó que fins i tot m'hi uniré – no sols perquè quatre ulls hi veuen més que dos, sinó per un motiu més profund: els altres no són simplement cercadors de veritat, sinó fonts de coneixença. (...) Per això no em comprendré plenament a mi mateix sense comprendre en certa mesura els altres, la qual cosa és impossible sense algun tipus de diàleg. Per tant, no m'interesso pels altres per frívola curiositat, el seu pelegrinar s'encreua amb el meu propi camí i em concerneix. La recerca de la veritat no consisteix a perseguir-la com un objecte, consisteix a deixar-se posseir per la veritat i fins on això és possible compartir el destí de tots els altres. Aquesta és sens dubte una activitat religiosa. (*Raimon Panikkar, 1990:79-80*)

El diàleg del poble

Aquesta espiritualitat de la unitat il·lumina el camí cap a la plena comunió visible, perquè Jesús pel baptisme, si volem i si ens estimem, pot estar immediatament espiritualment present entre catòlics i evangèlics, com també entre reformats i ortodoxos, entre metodistes i armenis, entre tots. I aquest és un vincle molt fort, que ens fa dir: ningú no podrà separar-nos perquè és Crist mateix qui ens uneix a tots, ens uneix en el que anomenem el «diàleg del poble». (*Chiara Lubich, 04/06/2003*)

Les maneres d'exercitar el diàleg interreligiós

Hi ha diferents formes de diàleg interreligiós. (...)

- a) El diàleg de la vida, en el qual les persones s'esforcen per viure en un esperit d'obertura i de bon veïnatge, compartint les seves alegries i penes, els seus problemes i preocupacions humanes.
- b) El diàleg de les obres, en el qual cristians i fidels d'altres conviccions religioses col·laboren amb vista al desenvolupament integral i la llibertat de les persones.
- c) El diàleg dels intercanvis teològics, en el qual els experts cerquen d'aprofundir la comprensió dels seus respectius patrimonis religiosos i apreciar recíprocament els seus propis valors espirituals.
- d) El diàleg de l'experiència religiosa, en el qual les persones arrelades en les seves pròpies tradicions religioses comparteixen les seves riqueses espirituals, per exemple pel que fa referència a la pregària i la contemplació, la fe i les vies de la recerca de Déu i de l'Absolut. (*Document Diàleg i Anunci, n° 42*)

El diàleg purifica i enforteix la fe

El diàleg requereix una actitud equilibrada, tant per part dels cristians com per part dels seguidors de les altres tradicions religioses. No haurien de ser ni massa ingenus ni hipercrítics, sinó més aviat oberts i acollidors. Ja s'ha esmentat el desinterès i la imparcialitat, així com l'acceptació de les diferències i de les possibles contradiccions. Les altres disposicions que calen són, la voluntat de posar els esforços en comú al servei de la veritat i la promptitud a deixar-se transformar per la trobada amb l'altre. (...) La plenitud de la veritat rebuda en Jesucrist no dóna a cadascun dels cristians la garantia d'haver assimilat plenament aquesta

veritat. En darrer terme, la veritat no és una cosa que posseïm, sinó una Persona per la qual hem de deixar-nos posseir. Es tracta, doncs, d'un procés sense fi. Tot i mantenir intacta la pròpia identitat, els cristians han d'estar disposats a aprendre i a rebre, mitjançant els altres, els valors positius de les seves tradicions. D'aquesta manera, el diàleg pot fer-los vèncer els seus prejudicis inveterats, revisar les seves pròpies idees i acceptar que de vegades la comprensió de la seva fe sigui purificada. (*Document Diàleg i Anunci*, n° 47-50)

EL 5È DIÀLEG: ENTRE PERSONES DE DIFERENTS POBLES I CULTURES

Necessitat de diàleg

Avui el diàleg no és un luxe o una qüestió secundària. La ubiqüitat de la ciència i de les tecnologies modernes, dels mercats mundials, de les organitzacions internacionals i de les corporacions transnacionals, així com també les innombrables migracions de treballadors i la fugida de milions de refugiats, per no parlar dels turistes, fa la trobada de cultures i religions inevitable i, al mateix temps, indispensable. Els nostres actuals problemes de justícia, ecologia i pau requereixen una comprensió recíproca entre els pobles del món que és impossible sense diàleg. (*Raimon Panikkar, 1990:27-28*)

Diàleg entre cultures i pobles

De manera anàloga al que succeeix en la persona, que es realitza a través de l'obertura acollidora a l'altre i la generosa donació de si mateixa, les cultures, elaborades pels homes i al servei dels homes, es modelen també amb els dinamismes típics del diàleg i de la comunió, sobre la base de l'originària i fonamental unitat de la família humana, sorgida de les mans de Déu, el qual «va crear d'un sol home tota la raça humana» (Ac 17,26). Des d'aquest punt de vista, el diàleg entre les cultures (...) apareix com una exigència intrínseca de la natura mateixa de l'home i de la cultura. (*Joan Pau II, 8/12/2000*)

Diàleg amb un mateix i amb els altres

En el segle XXI, el rostre de la nova fraternitat i sororitat serà intercultural o no serà. Per aprendre, entendre i canviar és necessari que les persones s'aventurin en el diàleg amb si mateixes (diàleg intracultural), amb els seus semblants, amb persones d'altres cultures o religions (diàleg intercultural i interreligiós) i s'obrin a ambients culturals distints; a l'amplitud del real i quotidià. (*Diana de Vallescar, 2006:16-17*)

El diàleg intercultural, experiència en majúscula

Els que participen del diàleg pateixen una interacció transformadora

ahora que inicien, en el mateix diàleg, un procés de conjunt. El diàleg intercultural és també, i sobretot, una experiència: i és experiència en majúscula, atès que rarament s'adequa a les intencions de qui entra en ell. (*Josep Esquirol, 2005:157*)

La dinàmica del diàleg

Es tracta de desplaçar momentàniament fins i tot el més bell i el més gran que posseïm: la nostra mateixa fe, les nostres mateixes conviccions, per tal de ser davant de l'altre «no-res», «res d'amor». Així ens posem en la posició d'aprendre, perquè realment sempre s'ha d'aprendre. Si estem animats per un amor semblant, l'altre pot manifestar-se, perquè troba en nosaltres algú que l'acull, pot donar-se, perquè troba en nosaltres algú que l'escolta. Llavors podem conèixer la seva fe, la seva cultura, el seu llenguatge. Entrem en el seu món, ens inculquem d'alguna manera amb ell i quedem enriquits. I amb aquesta actitud contribuïm a fer que les nostres societats multiculturals es converteixin en interculturals, és a dir compostes per cultures obertes les unes a les altres i en profund diàleg d'amor entre elles. (*Chiara Lubich, 19/06/2004*)

La urgència d'un nou diàleg

El diàleg porta a reconèixer la riquesa de la diversitat i disposa els ànims a la recíproca acceptació, en la perspectiva d'una autèntica col·laboració, que respon a l'originària vocació a la unitat de tota la família humana. Com a tal, el diàleg és un instrument eminent per realitzar la civilització de l'amor i de la pau, que el meu venerat predecessor, el Papa Pau VI, va indicar com l'ideal en què calia inspirar la vida cultural, social, política i econòmica del nostre temps. A l'inici del tercer mil·lenni és urgent proposar novament la via del diàleg a un món marcat per tants conflictes i violències, descoratjat de vegades i incapaç d'escrutar els horitzons de l'esperança i de la pau. (*Joan Pau II, 8/12/2000*)

Diàleg com obertura a Déu enmig nostre

El que és impossible per a milions d'homes aïllats i dividits es fa possible en persones que han fet de l'amor mutu i de la comprensió recíproca el motor essencial de la pròpia vida. I tot això té un perquè, una clau secreta, un nom. Quan comencem a dialogar entre nosaltres de diferents

religions, és a dir, quan ens obrim els uns als altres en el diàleg fet de benvolença humana, d'estima recíproca, de respecte, de misericòrdia, ens obrim també a Déu i «ho fem de manera que -amb paraules de Joan Pau II- Déu estigui present enmig de nosaltres». Aquest és el gran fruit del nostre amor recíproc i la força secreta que dóna energia i èxit als nostres esforços per portar a tot arreu la unitat i la fraternitat universal. (*Chiara Lubich, 19/06/2004*)

ARTISTES DEL DIÀLEG A 360°

Un diàleg total

El diàleg, inevitable i indispensable, no és només un imperatiu social, un deure històric; és la consciència que per ser nosaltres mateixos, simplement per ser, hem d'entrar en comunió amb la terra, a sota, amb els homes al nostre costat, i al capdamunt, el cel. (*Raimon Panikkar, 1990:92*)

Apòstols del Diàleg

El Papa ens anomena: «Apòstols del diàleg». «En sintonia amb el Magisteri de l'Església, les focolarines i els focolarins s'han convertit en apòstols del diàleg...», va escriure. És un títol nou, en el qual no havíem pensat mai, malgrat que el contingut de totes les nostres accions estigui allí, en el diàleg. (...)

Sens dubte, és així. Però nosaltres, que estem cridats a una espiritualitat col·lectiva, podem complir bé aquest deure específic si mantenim un diàleg permanent. I el motiu és el següent: cadascun de nosaltres estem cridats a ser reflex de la Santíssima Trinitat, on les tres divines Persones estan en etern diàleg, són eternament u i eternament distintes.

A la pràctica significa que cada vegada que hem d'entrar en relació amb un o més germans o germanes, directament o per telèfon, o per escrit, o perquè estic treballant per a ells, o resant per ells, hem de sentir-nos en un diàleg perpetu, cridats al diàleg. De quina manera?

Obrint-nos a ells, escoltant amb l'ànima buida el que el germà vol, el que diu, el que li preocupa, el que desitja. I quan això s'ha verificat, donar-li el que és oportú, el que desitja. I si tinc moments i hores en els quals he de dedicar-me a mi mateixa (per a menjar, descansar, vestir-me, etc.) fer tot en funció dels germans, tenint sempre presents els germans que m'esperen.

D'aquesta manera, i només d'aquesta manera, vivint contínuament l'«espiritualitat de la unitat» o de «comunió», puc contribuir amb eficàcia a fer de la meua Església «una casa i una escola de comunió»; a fer progressar amb els fidels de les altres Esglésies o Comunitats eclesials, la reunificació de l'Església; a realitzar amb persones d'altres religions

o cultures espais cada vegada més amplis de fraternitat universal. (...)
Sentim-nos «apòstols del diàleg», i visquem com a tals. Un diàleg a 360o,
sens dubte, però iniciant amb el peu precís: estimant cada proïsme que
trobem amb la mesura del do de la vida. (*Chiara Lubich, 22/01/2004*)

La saviesa i el diàleg

Les persones santes i sàvies són precisament aquells éssers humans
que ofereixen, més que cap altre, la possibilitat de dialogar amb nosal-
tres malgrat totes les barreres espacials i temporals. (*Raimon Panikkar,*
1990:47)

Dialogar per convergir a un mateix fi

En el diàleg es descobreix la diversitat dels camins que condueixen a
la llum de la fe i com es pot fer que convergeixin a un mateix fi. Fins i
tot sent divergents, poden arribar a ser complementaris, empenyent el
nostre raonament fora dels senders comuns i obligant-lo a aprofundir
en les seves investigacions i a renovar les seves expressions. La dialèc-
tica d'aquest exercici de pensament i de paciència ens farà descobrir
elements de debò fins i tot en les opinions dels altres, ens obligarà a ex-
pressar amb gran lleialtat el nostre ensenyament i ens donarà mèrit pel
treball d'haver-ho exposat a les objeccions i a la lenta assimilació de la
resta. Ens farà savis, ens farà mestres. (*Pau VI, Ecclesiam Suam, n°32, 1964*)

Per començar amb el diàleg a 360°

Llavors, per realitzar aquest diàleg a 360 graus, per on cal començar? Pel
primer punt de l'art d'estimar. Aquesta és la consigna: estimar tothom.
Mireu que hi ha molt per fer! Perquè, per exemple, teniu un parent o un
oncle a qui no saludeu des de fa anys. O a un senyor, o aquella senyora
amb la seva cosina, el seu parent... fa molt que no es miren a la cara. O
potser, no sé... Aquell em resulta antipàtic o aquell és massa petit per
comprendre o és massa vell... No! Cal estimar tothom. (*Chiara Lubich,*
12/04/1998)

La clau per dialogar a 360°

Posar-se al mateix nivell

El diàleg sense Jesús crucificat i abandonat no es fa. Quan s'estableix un

diàleg és necessari posar-se davant el germà, davant l'interlocutor, encara que representi una petita església i nosaltres siguem mil milions de cristians... Cal posar-se al mateix nivell. És Jesús crucificat i abandonat qui ho permet. És necessari perdre Déu. Nosaltres som... La nostra Església és tot per a nosaltres. Com se la pot deixar de banda per estimar a aquell, tan petit... Però, hem de fer-ho, en cas contrari, no establim un diàleg. Hem de posar-nos al mateix nivell.

Buidar-se davant l'altre

Hem d'estar buits de nosaltres mateixos, posar en un segon pla la pròpia fe, el Moviment, tot el que creiem, per ficar-se -com diuen- a la pell de l'altre. És necessari ficar-se a la seva pell per comprendre'l. Que l'altre pugui parlar, expressar-se, dir la seva veritat, perquè entri en nosaltres i el compreguem. Això té dos avantatges. En primer lloc, promou la inculturació, que és necessària en el diàleg, per conèixer l'altre. Inculturant -nos, adquirim no solament els coneixements sinó també el llenguatge de l'altre, la seva manera de parlar, els seus proverbis, que expressen la veritat. I no només això sinó que si ell veu que nosaltres l'escoltem, estarà disposat a escoltar també. Però si no vivim Jesús abandonat, el buit... Qui farà el buit? Ell és el buit, el no-res.

Comunicar les nostres conviccions

També quan estem en la fase de fer la nostra part i comunicar la nostra veritat... El Papa ens ensenya que és necessari anunciar-la clarament, però d'una manera respectuosa. Significa dir jo tinc la veritat? No. Cal fer un anunci que respecti la veritat de l'altre, que s'ofereixi per amor. Si es vol acceptar; sense interès de conquerir, d'evangelitzar, res, només per pur amor. Sense Jesús crucificat i abandonat, que ens desprèn de tot, és impossible dialogar. Per això dic que Jesús abandonat permet el diàleg amb el món sencer. (*Chiara Lubich, 3/08/2001*)

REFERÈNCIA DE LES FONTS DELS TEXTOS

Benet XVI

- Discurs a la cúria romana amb motiu de les felicitacions de Nadal, Vaticà, 21 desembre 2012.

Bueno de la Fuente, Eloy

- *La Iglesia en la encrucijada de la misión*, Verbo Divino, Estella, 1999.

Cortina, Adela

- *Ciudadanos del mundo*, Alianza Editorial, Madrid 1998.

Esquirol, Josep María

- *Uno mismo y los otros. De las experiencias existenciales a la interculturalidad*, Herder, Barcelona.

Joan Pau II

- Missatge per a la celebració de la XXXIV Jornada mundial per la pau, Vaticà, 8 desembre 2000.
- Trobada amb exponents de les religions no cristianes, Rajaji Hall de Madras, 5 febrer 1986.

Lubich, Chiara

- *Quin futur per a una societat multicultural, multiètnica y multirreligiosa* (discurs), Londres 19 juny 2004
- *Apòstols del diàleg* (connexió telefònica), Castelgandolfo, 22 gener 2004
- *Missatge a la trobada ecumènica de joves «A qui cerquen?»*, Budapest, 6 abril 2003.
- *La doctrina espiritual*, Ciudad Nueva, Madrid, 2002.
- Respostes sobre Jesús abandonat a un grup de sacerdots de Schoenstatt, Mollens, 3 agost 2001.
- Respostes a membres del Moviment d'Argentina, Uruguai, Paraguai, Xile, Bolívia i Perú, Buenos Aires, 12 abril 1998
- Discurs en ocasió del lliurament del doctorat honoris causa, Buenos Aires, 6 abril 1998

Panikkar, Ramon

- *El diálogo indispensable. Paz entre las religiones*, Península, Barcelona 2001. (*El diàleg indispensable. Pau entre les religions*, Edicions 62, Barcelona 2003)

Papa Francesc

- al cos diplomàtic acreditat davant la Santa Seu, 22 marzo 2013.
- a la comunitat dels escriptors de la Civiltà Cattolica, 14 juny 2013.

Pontifici Consell per al Diàleg Interreligiós i Congregació per a l'Evangelització dels Pobles

- Document Diàleg i Anunci, Vaticà, 1991.

Rigol i Roig, Joan

- Revista Ciutat Nova, desembre2008-gener2009.

Vallescar, Diana de

- *Tender puentes, abrir caminos*, Publicaciones Claretianas, Madrid 2006.